

Nr 119.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1923 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande återbetalning av tillfälliga lånemedel.

(4:e avd.)

1:o) Uti den till riksdagen den 8 januari 1923 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1923—1924 har Kungl. Maj:t under åberopande av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, under rubrik »utgifter för kapitalökning, återbetalning av tillfälliga lånemedel», föreslagit riksdagen (punkt 1) att å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av under titeln »Förlag till statsverket» å 1918 års tilläggsstat anvisat anslag till täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter uppföra ett anslag å 3,356,107 kronor.

*Förlag till
statsverket.*

Å 1918 års tilläggsstat har riksdagen under titel »Förlag till statsverket», att utgå av tillfälliga lånemedel, anvisat för lantförvarsdepartementets räkning ett förslagsanslag, högst av 16,060,445 kronor till täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter. Detta anslag har i december 1918 till fullo utbetalts till arméförvaltningen av riksgäldskontoret, som bokfört det utbetalda beloppet såsom fordran hos nämnda ämbetsverk.

Under åren 1919 och 1920 har arméförvaltningen av anslaget ifråga till riksgäldskontoret återbetalt

år 1919	kronor 5,508,029: 53
år 1920	» 1,100,000: —.

Enligt de av riksdagen beträffande budgetbehandlingen tillämpade regler hava båda dessa belopp uppförts i tilläggsstaten för år 1920 å inkomstsidan under titeln »I anspråk tagna kapitaltillgångar, uppkomna av lånemedel» och å utgiftssidan bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel under rubriken »Återbetalning av tillfälliga lånemedel».

År 1920 återbetalade arméförvaltningen ytterligare 1,564,137 kronor 81 öre, vilket belopp på enahanda sätt uppförts i 1921 års tilläggsstat.

Enligt vad från riksgäldskontoret meddelats har arméförvaltningen under åren 1921 och 1922 å anslaget i fråga ytterligare återbetalt tillhopa 3,356,107 kronor. Departementschefen framhåller att även detta belopp borde, i likhet med tidigare återbetalningar å omförmälda anslag, upptagas i budgeten såväl å inkomst- som å utgiftssidan, vadan det samma icke kommer att påverka budgetställningen.

*Utskottets
yttrande.*

Under erinran hurusom Kungl Maj:ts förevarande förslag, liksom ock övriga i det följande av detta utlåtande omförmälda framställningar endast avser ett redovisande i budgeten genom uppförande å såväl dess inkomst- som utgiftssida av verkställda återbetalningar av vissa tidigare tillfälligt anvisade låneanslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av under titeln »Förlag till statsverket» å 1918 års tilläggsstat anvisat anslag till täckande av förskjutna kostnader för anskaffande av vissa slag av förnödenheter uppföra ett anslag å 3,356,107 kronor.

*Tillfällig för-
sträckning åt
statens järn-
vägar.*

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av vissa å tilläggsstat och extra tilläggsstat för år 1918 samt tilläggsstat för år 1919 såsom tillfällig försträckning åt statens järnvägar anvisade anslag uppföra ett anslag å 30,298,170 kronor.

Departementschefen anför följande:

»På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar anvisade 1918 års lagtima och urtima riksdagar samt 1919 års lagtima riksdag bland utgifter för kapitalökning vissa anslag såsom tillfällig försträckning åt statens järnvägar, att utgå av tillfälliga lånemedel.

Å tilläggsstat för år 1918 uppfördes sålunda under rubrik »XIII. Tillfällig försträckning åt statens järnvägar» till täckande av statens järnvägars driftförlust under år 1918 ett förslagsanslag, högst å 30,000,000 kronor.

Å *extra tilläggsstat för år 1918* uppfördes vidare under rubrik »Tillfälligt lån åt statens järnvägar» för beredande av extra krigstidstillägg m. m. åt befattningshavare därstädes ett förslagsanslag, högst å 19,000,000 kronor.

Slutligen uppfördes å *1919 års tilläggsstat* under rubriken »XIII. Tillfällig försträckning åt statens järnvägar» *dels* till täckande av statens järnvägars driftförlust under år 1918 ett förslagsanslag, högst å 11,300,000 kronor *dels ock* till täckande av statens järnvägars driftförlust under år 1919 ett förslagsanslag, högst å 15,000,000 kronor.

Av de sålunda beviljade anslagen hava de å 1918 års tilläggsstat och extra tilläggsstat anvisade beloppen helt disponerats, under det att av de å 1919 års tilläggsstat uppförda anslagen ett belopp av 11,298,170 kronor 96 öre tagits i anspråk av anslaget å 11,300,000 kronor till täckande av 1918 års driftförlust. Anslaget å 15,000,000 kronor har däremot ej alls behövt för avsett ändamål tillgripas.

Den tillfälliga upplåningen för statens järnvägar har alltså under åren 1918 och 1919 uppgått till inalles 60,298,170 kronor 96 öre. Härav har statsverket självt iklätt sig återbetalning av ett belopp av 25,000,000 kronor. Detta skedde genom beslut vid 1919 års lagtima riksdag, som i riksstaten för år 1920 bland utgifter för kapitalökning under titeln »XX. Återbetalning av tillfälliga lånemedel» uppförde ett förslagsanslag, högst, 25,225,000 kronor, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, däri ingick ett belopp av 25,000,00 kronor för återbetalning av upplåning för statens järnvägar. Samtidigt härmed förklarades, att sistnämnda belopp finge avföras från statens järnvägars kapitalkonto.

Av ifrågavarande upplåning återstå sålunda 35,298,170 kronor 96 öre. Järnvägsstyrelsen har numera, enligt vad från riksgäldskontoret meddelats, såsom avbetalning härå till riksgäldskontoret inbetalt ett belopp av 30,298,170 kronor 96 öre, att avföras från statens järnvägars kapitalkonto.

Förutom ovan omförmälda, av statsverket verkställda återbetalning av 25,000,000 kronor tillfälliga lånemedel till täckande av statens järnvägars driftförlust har statsverket av andra statsinkomster än lånemedel direkt bestritt vissa kostnader för samma eller motsvarande ändamål. Sålunda beviljades å tilläggsstat för år 1919 bland verkliga utgifter under rubriken »XI. Statens järnvägar» till täckande av statens järnvägars driftförlust under år 1919 ett förslagsanslag, högst å 25,000,000 kronor. Vidare anvisade 1921 års riksdag å tilläggsstat för samma år bland verkliga utgifter under rubriken »XII. Statens affärsverksamhet» till ersättning till statens järnvägar för genom taxenedsättning förorsakad

inkomstminskning ett förslagsanslag, högst å 10,000,000 kronor. Av förstnämnda anslag har behövt tagas i anspråk allenast ett belopp av 11,070,939 kronor 50 öre, och det andra anslaget har kunnat helt undvaras.

Genom förutberörda, av statens järnvägar verkställda avbetalning av 30,298,170 kronor 96 öre å den beviljade försträckningen har beretts möjlighet att i riksstaten för budgetåret 1923—1924 till större delen avveckla den ifrågavarande krediten. Detta torde böra ske på sådant sätt, att med avrundning av ifrågavarande avbetalningsbelopp till jämnt krontal bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Återbetalning av tillfälliga lånemedel» för återbetalning av vissa å tilläggsstat och extra tilläggsstat för år 1918 samt tilläggsstat för år 1919 såsom tillfällig försträckning åt statens järnvägar anvisade anslag uppföres ett anslag å 30,298,170 kronor, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, samt att å inkomstsidan bland i anspråk tagna kapitaltillgångar, uppkomna av lånemedel, uppföres enahanda belopp. Det av järnvägsstyrelsen inbetalta beloppet bör givetvis avföras från statens järnvägars kapitalkonto.»

*Utskottets
yttrande.*

Sedan statens järnvägar, enligt vad utskottet inhämtat, i januari 1923 i slutlig avräkning å erhållna försträckningar återbetalat 5,000,000 kronor, torde det nu ifrågavarande anslaget böra höjas med detta belopp och sålunda, då de från statens järnvägar återbetalda tillfälliga lånemedlen sammanlagt uppgå till 35,298,170 kronor 96 öre, i riksstaten upptagas med 35,298,171 kronor. Det har upplysts, att samtliga ifrågavarande levereringar till riksgäldskontoret åvägabragts av järnvägsstyrelsen genom anlitande av för statens järnvägar ej behövlige förlagsmedel.

Med hänsyn till sålunda verkställda återbetalningar torde medgivande böra lämnas järnvägsstyrelsen att ur statens järnvägars räkenskaper avföra den hittills i dessa räkenskaper balanserade driftförlusten för år 1918.

Under åberopande härav, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av vissa å tilläggsstat och extra tilläggsstat för år 1918 samt tilläggsstat för år 1919 såsom tillfällig försträckning åt statens järnvägar anvisade anslag uppföra ett anslag å 35,298,171 kronor.

b) medgiva, att återstående i statens järnvägars räkenskaper balanserad driftförlust för år 1918 må ur nämnda räkenskaper avskrivras.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av under titeln »Rörelsekapital» å 1921 års tilläggsstat anvisat anslag till rörelsekapital för styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda uppföra ett anslag å 30,000 kronor.

*Rörelsekapital
för hantverks-
skolan i Kri-
stinehamn för
blinda.*

Departementschefen anför följande:

»Å 1921 års tilläggsstat har riksdagen under titel »Rörelsekapital» bland utgifter för kapitalökning, att utgå av tillfälliga lånemedel anvisat ett förslagsanslag, högst å 50,000 kronor till rörelsekapital för styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda. Hela anslagsbeloppet har avförts såsom utgift i budgetredovisningen för år 1921.

Av anslaget ifråga har emellertid, enligt vad från riksgäldskontoret meddelats, numera återbetalts ett belopp av 30,000 kronor.

Enligt i dylika fall hittills tillämpade regler skall sistberörda belopp uppföras i budgeten såväl å inkomstsidan som å utgiftssidan. Budgetställningen kommer alltså icke att därav röna någon inverkan.»

Utskottet hemställer,

att riksdagen må å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av under titeln »Rörelsekapital» å 1921 års tilläggsstat anvisat anslag till rörelsekapital för styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda uppföra ett anslag å 30,000 kronor.

4:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) får utskottet hemställa,

*Låneunder-
stöd till hus-
hållningssäll-
skapen.*

att riksdagen må å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av under titeln »Låneunderstöd» å 1918 års tilläggsstat

anvisat anslag till lån till hushållningssällskapen för anskaffande och tillhandahållande av förädlade utsäden uppföra ett anslag å 2,970,000 kronor.

Rörelsekapital för statens bränslekommission.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) hemställer utskottet,

att riksdagen må å riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel, till återbetalning av vissa till rörelsekapital för statens bränslekommission å 1917 och 1918 års tilläggsstater anvisade anslag uppföra ett anslag å 7,536,323 kronor.

Stockholm den 17 maj 1923.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtande nr 115.
